

Брюксел, 18.6.2018г.
COM(2018) 482 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Доклад относно политиката в областта на конкуренцията за 2017 г.

{SWD(2018) 349 final}

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Доклад относно политиката в областта на конкуренцията за 2017 г.

1. Въведение

През 2017 г. беше отбелязана 60-ата годишнина от подписването на Договора от Рим, с който бяха поставени основите на днешния Европейски съюз. Това означава, че и политиката на ЕС в областта на конкуренцията е вече на повече от шестдесет години. На практика от най-първия ден на своето съществуване ЕС има правила за защита на лоялната и ненарушена конкуренция.

През изминалите десетилетия политиката в областта на конкуренцията промени в голяма степен живота на хората: европейските граждани може би не винаги познават правилата на конкуренцията, но те са ежедневно свързани с пазара. Конкуренцията е тази, която кара предприятията да се конкурират въз основа на качества — цени, качество и иновации — и да посрещат нуждите на потребителите. Като насърчава дружествата да се справят по-добре, конкуренцията дава власт в ръцете на потребителите.

Десетилетия наред всички дружества с дейност на единния пазар са имали възможността да разчитат на стабилен набор от безпристрастно прилагани правила. Строгото, последователно и предсказуемо правоприлагане изпраща ясно послание за предоставянето на еднакви условия за работа и еднакви шансове за успех на всяко едно дружество.

Правоприлагането в областта на конкуренцията гарантира, че светът на глобална търговия и стопанската дейност може да е свят, който дава на малките предприятия и на отделните хора справедлив шанс. Правилата за конкуренция гарантират също, че всички дружества извършват дейност на единния пазар при едни и същи правила — без значение дали са малки или големи и откъде са.

Политиката в областта на конкуренцията е важен елемент в подкрепа на политическите приоритети на Комисията. През 2017 г. действията на политиката в областта на конкуренцията допринесоха за активизиране на програмата на Комисията, като бяха постигнати резултати в области от значение за европейските граждани. Цифровата икономика, енергетиката, фармацевтичният и агрохимическият сектор, мрежовите отрасли и финансовите пазари са между секторите, в които усилията на политиката в областта на конкуренцията продължиха да създават перспективи за европейските потребители.

Комисията работи съвместно с националните органи за защита на конкуренцията в държавите членки, така че ползите от конкуренцията да могат да се умножават и да достигат до всяка държава членка в ЕС. В същото време Комисията обединява сили с органите за защита на конкуренцията по света за постигането на наистина еднакви условия на конкуренция в глобален мащаб.

През последните шестдесет години политиката на ЕС в областта на конкуренцията оказва подкрепа на предприятията и потребителите, като гарантира, че всяко дружество и всеки гражданин могат да усетят ползите от лоялната конкуренция.

Настоящият доклад представлява неизчерпателно обобщение на дейностите, извършени от Комисията в политиката в областта на конкуренцията през 2017 г. Повече информация може да бъде намерена в придружаващия доклада работен документ на службите на Комисията и на интернет страницата на Генерална дирекция „Конкуренция“¹.

2. Повишаване на ефективността на правоприлагането в областта на конкуренцията

Ефективното правоприлагане в областта на конкуренцията позволява на потребителите в ЕС да имат достъп до по-добри продукти и по-богат избор. Борбата с антиконкурентните практики също гарантира, че отворените пазари функционират в полза на всички. За да се случи това обаче от съществено значение е да се гарантира, че всички европейци се ползват с еднаква защита.

Вече повече от десет години Европейската комисия и националните органи за защита на конкуренцията в държавите членки работят в тясно сътрудничество за прилагането на антитръстовите правила на ЕС в рамките на Европейската мрежа по конкуренция (ECN)². Тази мрежа е в основата на последователното зачитане на антитръстовите правила на ЕС от страна на всички правоприлагащи органи. По отношение на прилагането на правилата за конкуренция не би следвало да има значение къде в рамките на единния пазар се намира дадено дружество.

През март 2017 г. Комисията предложи нови правила, които да дадат възможност на органите за защита на конкуренцията в държавите членки да бъдат по-ефективни в правоприлагането на антитръстовите правила на ЕС³ (т. нар. „ECN+“). Целта на предложението е да се предоставят по-големи възможности на компетентните органи на държавите членки и да се гарантира, че те разполагат с всички необходими за това инструменти.

ECN+: как предложената директива ще укрепи националните органи за защита на конкуренцията в ЕС

След като предложените правила бъдат приети, националните органи по конкуренцията ще разполагат с минимален общ набор от ефективни правомощия в областта на правоприлагането, с които ще се гарантира, че те:

а) ще действат независимо при прилагането на антитръстовите правила на ЕС и ще работят напълно безпристрастно, без да следват указанията на публични или частни субекти;

¹ http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

² Вж. Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета от 9 юли 2014 г., озаглавено „Десет години прилагане на антитръстовото законодателство съгласно Регламент (ЕО) № 1/2003: Постигания и перспективи“, COM(2014) 453, достъпно на адрес: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52014DC0453>.

³ Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за предоставяне на по-големи възможности на органите за защита на конкуренцията на държавите членки, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането, и за гарантиране на правилното функциониране на вътрешния пазар, COM/2017/0142 final, достъпно на адрес: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/proposed_directive_bg.pdf.

- б) ще разполагат с необходимите за тяхната работа финансови и човешки ресурси;
- в) ще разполагат с всички необходими правомощия за събирането на съответните доказателства, например правото да проверяват съдържанието на мобилни телефони, преносими компютри и таблети;
- г) ще разполагат с подходящи инструменти за налагане на съразмерни и възпиращи санкции за нарушения на антитръстовите правила на ЕС. С предложението се гарантира че концепциите за предприятие, отговорност на дружество майка и правоприемане се прилагат в съответствие с практиката на Съда на ЕС, така че дружествата да не могат да избягват глоби поради корпоративно преструктуриране. Националните органи по конкуренцията ще могат също така да налагат глоби срещу дружествата нарушители без право на законно присъствие на територията им — важна характеристика, тъй като все по-голям брой дружества извършват дейност в международен план;
- д) ще разполагат с хармонизирани основни условия за програми за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер и обща система на обобщаване на заявленията, което ще насърчи дружествата да предоставят доказателства за незаконни картели. Това като цяло ще повиши стимулите за дружествата да участват във въпросните програми и да съобщават за участието си в картел.

В предложението на Комисията се подчертава значението на основните права и се изисква органите при упражняването на своите правомощия да зачитат необходимите гаранции в съответствие с Хартата на основните права на ЕС и общите принципи на правото на ЕС.

Предложението за нови правила е под формата на директива, която ще позволи да бъдат зачетени националните особености. Директивата беше предадена на Европейския парламент и на Съвета за приемане в съответствие с обикновената законодателна процедура. След като бъде приета, държавите членки ще разполагат с две години за транспонирането ѝ в националните законодателства.

Нов инструмент за подаване на сигнали за нередности

Досега по-голямата част от картелите биваха разкривани чрез програмата на Комисията за освобождаване от глоби и намаляването на техния размер, която позволява на предприятията да сигнализират за собственото си участие в картел в замяна на намаляването на наложената им глоба. През март 2017 г. Комисията въведе инструмент за анонимно подаване на сигнали за нередности, който дава възможност и на отделни лица, които знаят за съществуването или функционирането на картел или на друг вид антитръстови нарушения, да помогнат за преустановяването на такива практики⁴.

Ако хората са засегнати от стопански практики, които може би са в нарушение на правото в областта на конкуренцията, този нов инструмент може да помогне за тяхното коригиране, като се предостави информация при запазване на анонимността. Вътрешната информация може да бъде мощен инструмент, който да помогне на Комисията да разкрива картели и други антиконкурентни практики. Новата система увеличава вероятността от разкриване и наказателно преследване и по този начин възпира още повече предприятията да участват или да остават в картели или да се придържат към други видове незаконно поведение, нарушаващо конкуренцията. Информацията може да допринесе за успеха на разследванията на Комисията бързо и по-ефикасно в полза на потребителите и икономиката на ЕС като цяло.

⁴ Вж. <http://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>.

Цифрите след първите месеци от прилагането са положителни и сочат, че новият канал е приет от лицата, сигнализиращи за нередности. Редовно се получават съобщения.

„Скромно по маловажните въпроси“ — за по-ефективна политика в областта на държавната помощ

В съответствие с подхода на Комисията да се действа „мащабно по важните въпроси и скромно по маловажните“ значително голям брой по-маловажни и неproblemатични мерки за държавна помощ вече са освободени от задължението за предварително уведомяване с Общия регламент за групово освобождаване в замяна на засилени проверки на равнище държави членки, по-голяма прозрачност и по-добра оценка на въздействието на помощта⁵. На 17 май Комисията разшири обхвата на Общия регламент за групово освобождаване към пристанища и летища и включи допълнително опростяване в други области като културни проекти и многоцелеви спортни зали, както и обезщетения за дружествата, извършващи дейност в най-отдалечените региони на ЕС⁶. Очаква се това да улесни публичните инвестиции в подкрепа на общите цели на Комисията за създаване на работни места и растеж и в областта на климата, иновациите и социалното сближаване.

Комисията продължава да предоставя насоки на органите на държавите членки чрез т.нар. „аналитични матрици“ относно прилагането на правилата за държавните помощи при публичното финансиране на инфраструктурни проекти, които бяха преразгледани в светлината на приемането на известието на Комисията относно понятието за държавна помощ през 2016 г.⁷ Измененият Общ регламент за групово освобождаване и аналитичните матрици улесняват създателите на проекти и органите, предоставящи държавна помощ, за по-бързо осъществяване на инфраструктурните инвестиции в условия на по-голяма правна сигурност.

Службите на Комисията съдействаха за постигането на съответствие с разпоредбите за прозрачност на инициативата за модернизиране на държавната помощ чрез разработването в сътрудничество с държавите членки на модула за прозрачността — нов компютърен инструмент за подаване и публикуване на данни за държавните помощи.⁸ От края на октомври 2017 г. 24 държави членки са се присъединили към модула за прозрачност. Публикувани са близо 15 000 помощи от 22 държави членки.

⁵ Вж. Доклада за 2017 г., в който се потвърждават ползите от модернизирането, водещи до по-бързо прилагане на място на публичната подкрепа от страна на държавите членки, IP/18/263 от 16 януари 2018 г., публикувано на адрес: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-263_en.htm.

⁶ Регламент (ЕС) 2017/1084 на Комисията от 14 юни 2017 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 651/2014 по отношение на помощите за пристанищните и летищните инфраструктури, праговете за уведомяване за помощи за култура и опазване на културното наследство и помощи за спортни и мултифункционални инфраструктури за отдих, както и относно схемите за регионална оперативна помощ за най-отдалечените региони и за изменение на Регламент (ЕС) № 702/2014 по отношение на изчисляването на допустимите разходи — публикуван на: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1497952641554&uri=CELEX:32017R1084>.

⁷ ОВ С 262, 19.7.2016 г., стр. 1.

⁸ За повече информация вж. Модул за прозрачността, достъпен на: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/chooseLanguage>.

Комисията подкрепя държавите членки и в рамките на многостранно партньорство като работната група за прилагане на модернизирането на държавната помощ. Групата дава възможност на държавите членки да обменят добри практики относно техните системи за контрол на държавните помощи и действия като мрежа за неформално обсъждане на въпроси на държавната помощ между държавите членки и Комисията.

3. Използване на пълния потенциал на цифровия единен пазар

Цифровите технологии вече са неразделна част от живота на гражданите на ЕС у дома, на работа, по време на учене или пътуване. Всеки ден в интернет сърфират 360 милиона европейци, като почти 60 % от тях го правят от мобилен телефон или смартфон. За да се възползва оптимално от свързаните с това нови възможности, Европа се нуждае от действително свързан цифров единен пазар. Политиката в областта на конкуренцията е неразделна част от стратегията на Комисията за подобряване и укрепване на единния цифров пазар, създавайки нов растеж и стотици хиляди нови работни места⁹.

Прилагане на антиitrustовото законодателство в подкрепа на иновациите на онлайн пазарите

В цифровия сектор е изключително важно успешните дружества, които доминират на пазара, да бъдат възпрепятствани да използват силната си позиция за спиране на конкуренцията, тъй като това в крайна сметка може сериозно да навреди на иновациите.

През юни 2017 г. Комисията установи, че Google е злоупотребил с господстващото си положение на пазара като търсачка, облагодетелствайки своята услуга за сравняване на условията за пазаруване при показване на резултати от търсене в интернет¹⁰.

Случаят „Google Shopping“: обогатяване на избора за потребителите

Водещият продукт на Google е търсачката Google, предоставяща резултати от търсене в интернет на потребители, които плащат за услугата със своите данни. През 2004 г. Google навлиза на отделен пазар за сравняване на условията за пазаруване в Европа с продукт, наречен „Google Shopping“. От 2008 г. Google започва да прилага на европейските пазари стратегия за облагодетелстване на своята услуга за сравняване на условията за пазаруване, която разчита на господстващото положение на Google в търсенето в интернет като цяло, вместо на конкуренцията според качествата, при сравняването на пазарите. Google систематично позиционира напред своята услуга за сравняване на условията за пазаруване и понижава конкурентните услуги за сравняване на условията за пазаруване при показване на резултатите си от търсене в интернет. Доказателствата сочат, че дори конкурентната услуга с най-висок рейтинг се появява средно едва на четвърта страница при показване на резултатите от търсенето в Google, а други услуги остават още по-назад. Услугата на Google за сравняване на условията за пазаруване не беше подчинена на генеричните алгоритми за търсене на Google, включващи подобни понижения в реда на показване. Съответно услугата на Google за сравняване на условията за пазаруване става по-лесно видима за потребителите при показване на резултати от търсенето в Google в сравнение с конкурентните услуги за сравняване на условията за пазаруване.

Доказателствата сочат, че потребителите щракват много по-често върху по-лесно видими резултати, т.е. резултатите, появяващите се по-напред в реда на показване на резултатите от

⁹ За повече информация вж. https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market_en.

¹⁰ Дело AT.39740 — Google search (Пазаруване), вж. прессъобщение IP/17/1784 от 27 юни 2017 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1784_en.htm.

търсенето с Google. В резултат от незаконните практики на Google трафикът към услугата за сравняване на условията за пазаруване на Google нараства значително, докато конкурентите търпят дълготрайни съществени загуби на трафик.

Комисията глоби Google с 2,42 млрд. евро за нарушаване на антитръстовите правила на ЕС. С решението на Комисията беше разпоредено също така Google да спазва принципа за предоставяне на еднакво третиране на своята и на конкурентните услуги за сравняване на условията за пазаруване.

Господстващото положение на пазара в този смисъл е незаконно съгласно антитръстовите правила на ЕС. Дружествата с господстващо положение имат специална отговорност да не злоупотребяват със своята силна позиция на пазара чрез ограничаване на конкуренцията както на пазара, на който доминират, така и на отделните, но свързани пазари. Поведението на Google лиши други дружества от възможността да се конкурират по достойнства да правят иновации и следователно беше нарушение на антитръстовите правила на ЕС. Преди всичко европейските потребители бяха лишени от действителен избор на услуги и извличане на пълните ползи от иновациите.

Комисията продължава да разследва евентуални злоупотреби с господстващо положение от страна на Google в други два случая относно мобилни приложения и услуги (Android¹¹) и реклами за търсене в Google, които се появяват в други уебсайтове (AdSense¹²).

Комисията провери и споразуменията за разпространение на Amazon с издатели на електронни книги в Европа¹³. Комисията започна разследване поради опасения, че клаузите, включени в споразуменията за разпространение на електронни книги в Amazon, може да са в нарушение на антитръстовите правила на ЕС. Тези клаузи, наричани понякога клаузи за „най-облагодетелствана нация“, изискват от издателите да предложат на Amazon подобни или по-добри условия от предлаганите на неговите конкуренти и/или да информират Amazon за по-благоприятни или алтернативни условия, предоставяни на конкуренти на Amazon. Комисията счете, че тези клаузи могат да затруднят допълнително другите платформи за електронни книги при разработването на иновативни услуги за електронни книги и в ефективната им конкуренция с Amazon.

Amazon се опита да отговори на опасенията на Комисията като предложи да не прилага, въвежда или променя условията на споразуменията си с издателите. Първоначално Amazon предложи ангажиментите да бъдат изменени след обратна връзка, получена от заинтересовани страни. През май Комисията стигна до заключението, че измененият окончателен вариант на ангажиментите предлага навременно, ефективно и изчерпателно решение на посочените от нея опасения във връзка с конкуренцията¹⁴. Ангажиментите ще спомогнат да се гарантират иновациите и лоялната конкуренция на пазара на електронни книги в Европа, който възлиза на 1

¹¹ Дело AT.40099 — Google Android, достъпно на адрес: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40099.

¹² Дело AT.40411 — Google Search (AdSense), достъпно на адрес: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40411.

¹³ Дело AT.40153 — Клаузата за НОН при електронните книги и свързаните с нея въпроси, вж. IP/15/5166 от 4 май 2017 г., достъпно на адрес: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40153

¹⁴ Вж. IP/17/1223 от 4 май 2017 г., публикувано на http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1223_en.htm.

млрд. евро, както и да се увеличат изборът и конкуренцията в полза на европейските потребители.

Прилагане на антитръстовото законодателство на спортните пазари

На 8 декември 2017 г. Комисията прие решение, с което се посочва, че правилата за допустимост на Международния съюз по кьнки (ISU) са в нарушение на член 101 от ДФЕС¹⁵. Въпросните правила налагат сериозни санкции на спортистите, участващи в състезания по бързо пързаяне с кьнки, неразрешени от ISU, дори когато тези състезания не представляват риск за легитимните цели на спорта, като например защита на интегритета и правилното провеждане на спортни мероприятия или опазване на здравето и безопасността на спортистите.

Комисията установи, че в резултат от правилата за допустимост на ISU на спортистите не е било позволено да се състезават в събития по кьнки, които не са организирани от ISU, и те са били лишени от допълнителни източници на доходи по време на относително кратката си кариера в бързото пързаяне с кьнки. Освен това правилата за допустимост на ISU затрудниха независимите организатори при подготовката на съответните състезания по бързо пързаяне с кьнки, които се оказаха в невъзможност да привлекат най-добрите спортисти. По този начин беше ограничено организирането на алтернативни и новаторски състезания по бързо пързаяне с кьнки в ущърб на почитателите и зрителите.

Комисията счете намесата си за необходима при тези обстоятелства, но решението не означава, че нейната цел е да бъде арбитър на всеки спор в областта на спорта.

Проучване на Комисията в сектора на електронната търговия

Електронната търговия дава на потребителите по-голям избор на стоки и услуги, както и възможността да правят трансгранични покупки. Въпреки все повечето стоки и услуги, търгувани по интернет по целия свят, трансграничните онлайн продажби в ЕС нарастват бавно. През 2015 г. Комисията започна секторно проучване за установяване на възможни проблеми, свързани с конкуренцията на европейските пазари за електронна търговия¹⁶. В хода на проучването Комисията събра данни от почти 1 900 дружества, работещи в електронната търговия с потребителски стоки и цифрово съдържание, и анализира близо 8 000 договора за разпространение и лицензиране. През май 2017 г. Комисията публикува окончателния доклад¹⁷ от секторното проучване, като взе предвид коментарите, получени по предварителния доклад от септември 2016 г. Констатациите вече помагат на Комисията да насочи по-добре прилагането на правилата на ЕС за конкуренция на пазарите за електронна търговия. Освен това секторното проучване накара редица дружества да преразгледат търговските си практики по собствена инициатива.

¹⁵ Дело АТ.40208 — *Правила за допустимост на Международния съюз по кьнки*, достъпно на адрес: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40208.

¹⁶ За повече информация вж. http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiries_e_commerce.html.

¹⁷ Доклад на Комисията до Съвета и Европейския парламент, *Окончателен доклад относно проучването в сектора на електронната търговия*, COM(2017) 229 final, публикуван на: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiry_final_report_bg.pdf.

Отстраняване на ценовите ограничения и практиките на блокиране на географски принцип

През февруари 2017 г. Комисията започна три отделни разследвания, за да прецени дали определени практики за онлайн продажби възпрепятстват трансграничния избор на потребителите и възможността им да купуват потребителска електроника, видео игри и хотелско настаняване на конкурентни цени¹⁸. Целта на трите разследвания е да се преодолеят конкретните проблеми, свързани с ограниченията на цените на дребно, дискриминацията въз основа на местоположение и блокирането на географски принцип, включени във вертикалните споразумения между дружествата. Предварителните резултати от проучването на Комисията в сектора на електронната търговия сочат, че използването на тези ограничения е широко разпространено в целия ЕС.

През юни 2017 г. Комисията започна официално антитръстово разследване на споразумения и практики за разпространение на производителя и облекла и търговец на дребно — Guess¹⁹. Комисията започна и три отделни антитръстови разследвания, за да прецени дали Nike, Sanrio и Universal Studios ограничават трансгранични и онлайн продажбите на мърчандайзинг стоки²⁰. Комисията проверява дали практиките за лицензиране и разпространение на тези дружества евентуално лишават потребителите от достъп до по-голям избор и по-изгодни предложения на единния пазар.

Една от основните цели на стратегията за цифровия единен пазар на Комисията²¹ е предоставяне на по-добър достъп за потребителите и предприятията до стоки и услуги, например чрез гарантиране на спазването на правилата за конкуренция на ЕС, преустановяване на неоправданото блокиране на географски принцип²² и осигуряване на трансграничната преносимост на услуги за онлайн съдържание.

Гарантиране на динамична конкуренция в сектора на медиите

Секторът на медиите е изключително важен за напредъка на информационните и комуникационните технологии, както и за развитието и съхраняването на културата, информацията, образованието и демокрацията. Цифровото съдържание е все по-достъпно и разпространявано в различни платформи (цифрови наземни, кабелни, сателитни, интернет, мобилни мрежи) и предприятията предпочитат да съчетават производството на съдържание и неговото разпространение. При оценката на сливанията в сектора на медиите едно от основните опасения на Комисията е дали не се засягат ключови елементи — било то съдържание, технология или взаимно свързване.

През април 2017 г. Комисията разреши съгласно Регламента за сливанията предложеното придобиване на Sky от Twenty-First Century Fox — установена в Съединените американски щати световна медийна компания с диверсифицирана

¹⁸ Вж. IP/17/201 от 2 февруари 2017 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-201_en.htm.

¹⁹ Дело AT.40428 — Guess, достъпно на адрес:

http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40428.

²⁰ Дело AT.40432 — Лицензирани мърчандайзинг стоки — Sanrio, AT.40433 Лицензирани мърчандайзинг стоки — Universal Studios, AT.40436 Лицензирани мърчандайзинг стоки — Nike, вж. IP/17/1646 от 14 юни 2017 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1646_en.htm.

²¹ Вж. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/>.

²² Вж. Регламент (ЕС) 2018/302 на Европейския парламент и на Съвета от 28 февруари 2018 г. за преодоляване на необоснованото блокиране на географски принцип и на други форми на дискриминация въз основа на националността, местопребиваването или мястото на установяване на клиентите в рамките на вътрешния пазар и за изменение на регламенти (ЕО) № 2006/2004 и (ЕС) 2017/2394 и Директива 2009/22/ЕО, ОВ L 60 I, 2.3.2018 г., стр. 1.

дейност²³. Sky е водещ оператор на платени телевизионни програми в Австрия, Германия, Ирландия, Италия и Обединеното кралство, а Twenty-First Century Fox е едно от шестте най-големи филмови студия в Холивуд и оператор на телевизионен канал. Fox и Sky са основно активни на различни пазари в Австрия, Германия, Ирландия, Италия и Обединеното кралство. Комисията заключи, че сделката не няма да породи опасения относно конкуренцията в Европа.

През май Комисията одобри придобиването на фактически контрол над Telecom Italia от Vivendi²⁴. Telecom Italia (Италия) и Vivendi (Франция) са активни на пазара за достъп на едро до цифрови наземни мрежи за излъчването на телевизионни канали, като притежават съответно дялове в други две дружества — Persidera и Mediaset. Комисията установи, че след сделката Vivendi ще получи стимул да повиши цените, заплащани за телевизионни канали на пазара за достъп на едро до цифрови наземни телевизионни мрежи. В отговор на посочените от Комисията опасения относно конкуренцията Vivendi пое ангажимент да преотстъпи дела на Telecom Italia в Persidera. Решението на Комисията беше взето при условие за пълно спазване на поетите ангажименти.

Комисията разполага с изключителна компетентност да оценява въздействието на предложените сделки върху конкуренцията в различните засегнати пазари в рамките на Европейското икономическо пространство (ЕИП). И все пак в Регламента за сливанията на ЕС се посочва, че държавите членки могат да предприемат подходящи мерки, включително да забраняват предложени сделки, за да защитят други легитимни интереси, като например медийния плурализъм. В тази връзка държавният секретар на Обединеното кралство по културата, медиите и спорта понастоящем обмисля дали да предприеме подходящи мерки за защита на медийния плурализъм в Обединеното кралство във връзка с предложеното придобиване на Sky от Twenty-First Century Fox.

Комисията одобри и две схеми за помощ в подкрепа на развитието и насърчаването на образователни и културни цифрови видео игри в Германия²⁵ и Дания²⁶.

Контрол върху сливанията и значението на предоставянето на точна информация

Когато извършва оценка на предложена сделка за сливане, Комисията трябва да е в състояние да взема решения при пълна запознатост с точните факти. С Регламента за сливанията на ЕС дружествата се задължават да предоставят точна информация, която не е подвеждаща, тъй като това е от съществено значение за възможността на Комисията да разгледа сливанията и поглъщанията своевременно и ефективно. Това задължение се прилага независимо дали информацията има въздействие върху крайния резултат от оценката на сливането.

Когато през 2014 г. Facebook изпрати уведомление за придобиването на WhatsApp²⁷, компанията информира Комисията, че няма да може да създаде надеждно

²³ Дело М.8354 — Fox / Sky, Решение на Комисията от 7 април 2017 г., публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8354.

²⁴ Дело М.8465 — Vivendi / Telecom Italia, Решение на Комисията от 30 май 2017 г., достъпно на адрес: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8465.

²⁵ Дела за държавна помощ SA.46572 — Германия — Баварска мярка за подпомагане на цифровите игри, Решение на Комисията от 4 септември 2017 г., публикувано на http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

²⁶ SA.45735 — Дания — Схема за разработване, производство и популяризиране на културни и образователни цифрови игри, Решение на Комисията от 12 май 2017 г., публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

автоматизирано съответствие между потребителските профили във Facebook и потребителските профили в WhatsApp. По-късно обаче Комисията установи, че въпреки декларациите на Facebook по време на прегледа на сливането през 2014 г. още тогава е съществувала техническата възможност за постигане на автоматично съответствие на самоличността на потребителите на Facebook и WhatsApp и че от Facebook са знаели за тази възможност. След изложение на възраженията през май 2017 г. Комисията наложи глоба от 110 млн. евро на Facebook за предоставяне на неточна или подвеждаща информация²⁷. Решението дава ясен сигнал на дружествата, че те трябва да спазват всички аспекти на правилата на ЕС относно сливанията, включително задължението за предоставяне на точна информация.

Подкрепа на свързаността в целия ЕС

Интернет връзките и интернет покритието са предпоставка за цифрово развитие и иновации. Като част от стратегията за цифров единен пазар Комисията цели да насърчи разгръщането на широколентовата технология, по-специално в райони с недостатъчно обслужване, както и да осигури високо ниво на свързаност в ЕС. Комисията определи цел за интернет връзките със скорост на сваляне/качване от 1 гигабита данни в секунда до 2025 г. за всички учебни заведения, транспортни центрове и основни доставчици на обществени услуги, както и за предприятията, използващи активно цифрови технологии. Освен това всички европейски домакинства следва да имат достъп до мрежи, предлагащи скорост на сваляне най-малко 100 Mbps, която може да се повиши на 1 гигабит до 2025 г.²⁸. И накрая, също до 2025 г. всички градски райони и всички основни сухопътни транспортни маршрути следва да разполагат с непрекъснато 5G покритие.

Общият регламент за групово освобождаване, който е предназначен по-специално за райони с недостатъчно обслужване и позволява на държавите членки да разполагат широколентови мрежи без уведомление за държавна помощ, и насоките на Комисията относно прилагането на правилата за държавна помощ във връзка с бързото разполагане на широколентовите мрежи³⁰ предоставят стабилност и правна сигурност за инвестициите с широколентови мрежи. Тези правила насърчават бързото разгръщане на публично финансирана широколентова инфраструктура с публични средства, като същевременно се свежда до минимум рискът от струпване на частни инвестиции или създаване на монополи. Всички държави членки вече са приели и/или актуализирали национални и/или регионални стратегии за широколентово покритие и постепенно ги адаптират спрямо новите стратегически цели за свързаност до 2025 г. Широкообхватни национални и регионални схеми за широколентови мрежи са одобрени от Комисията през 2017 г., по-специално за Литва, Хърватия, Австрия, Германия и Полша.

²⁷ Дело М.7217 — *Facebook / Whatsapp*, Решение на Комисията от 3 октомври 2014 г., достъпно на адрес: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7217.

²⁸ Дело М.8228 — *Facebook / Whatsapp* (чл. 14(1) *proc.*), вж. прессъобщение IP/ 17/1369 от 18 май 2017 г., достъпно на адрес: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1369_en.htm.

²⁹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, *Свързаност за изграждане на конкурентоспособен цифров единен пазар — към европейско общество на гигабитов интернет* — COM(2016)587 и Работен документ на службите на Комисията — SWD(2016)300, достъпен на адрес: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-connectivity-competitive-digital-single-market-towards-european-gigabit-society>.

³⁰ Съобщение на Комисията *Насоки на ЕС относно прилагането на правилата за държавната помощ във връзка с бързото разполагане на широколентови мрежи*, ОВ 2013 С 25, 26.1.2013 г., публикувано на: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:025:0001:0026:bg:PDF>.

Планираните мерки ще осигурят по-бърз интернет за потребителите и предприятията. През 2017 г. Генерална дирекция „Конкуренция“ допринесе активно със своя експертен опит в областта на конкурентното право, и по-специално правилата за държавна помощ, за новата Европейска мрежа на компетентните служби по широколентови мрежи³¹ и инструмента за широколентов интернет в селските райони³². Целта на двете инициативи е да се изгради капацитет (правен, технически или финансов) и да се разпространят знания за широколентовата технология, включително обмен на текущи добри практики за бързо изпълнение на планове за широколентови мрежи в Европа.

4. Насърчаване на лоялна конкуренция в концентрирани пазари в полза на гражданите и предприятията

Висока пазарна концентрация означава, че малко на брой дружества имат висок пазарен дял в определен сектор. Строгото правоприлагане в областта на конкуренцията гарантира, че големи и силни дружества не могат да злоупотребяват с пазарната си сила в ущърб на своите клиенти и останалата икономика. През септември Съдът на ЕС разясни рамката за оценка на законността на изключителните отстъпки, прилагани от доминиращи дружества. Беше потвърдено като отправна точка, че такива отстъпки са незаконни, а антиконкурентните последици могат да бъдат доказани по много различни начини³³. От процедурна гледна точка Съдът припомни значението на воденето на документация за контактите с дружества и други страни, участници в разследванията относно конкуренцията, което е изцяло в съответствие с акцента, поставян от Комисията, за справедливост и зачитане на правата на дружествата да получат защита.

Прилагане на антитръстовото законодателство във фармацевтичния сектор

Европейските граждани трябва да имат достъп до иновативни и безопасни фармацевтични продукти на достъпни цени. Когато фармацевтичните дружества, дружествата за медицински изделия или други дружества в сферата на здравето не могат да използват нелоялни практики, печелят гражданите. Разработват се нови по-добри продукти, цените падат и бюджетът за здраве е пощаден. В ЕС всяка държава членка има различна политика на ценообразуване и възстановяване на средствата при лекарствата, съобразена с нейните собствени икономически и здравни нужди. Освен това всички фармацевтични дружества, извършващи дейност на единния пазар на ЕС, трябва да спазват правилата за конкуренция.

През май 2017 г. Комисията започна официално разследване по опасения, че Aspen Pharma са завишили прекомерно цените на пет животоспасяващи лекарства за лечение на рак³⁴. Комисията разследва дали Aspen са злоупотребили с господстващо положение на пазара в нарушение на антитръстовите правила на ЕС. Комисията провежда задълбоченото си разследване с приоритет. Образуването на официално производство не засяга изхода от разследването.

Комисията проверява практиките на ценообразуване при животоспасяващите лекарства: случаят Aspen

³¹ За повече информация вж. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-competence-offices>.

³² За повече информация вж. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-commission-joins-forces-help-bringing-more-broadband-rural-areas>.

³³ Решение на Съда от 6 септември 2017 г. по дело C-413/14 P *Intel срещу Комисията*, ECLI:EU:C:2017:632.

³⁴ Дело AT.40394 — *Aspen*, вж. IP/17/1323 от 15 май 2017 г., достъпно на адрес: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1323_en.htm.

Aspen е световна фармацевтична компания със седалище в Южна Африка и няколко дъщерни дружества в ЕИП. Разследването засяга практиките на Aspen по отношение на специфични лекарства, използвани за лечение на рак, напр. хематологични туморни заболявания. Лекарствата се продават с различни формули и под множество различни търговски наименования. Aspen придобива правата над тези лекарства след изтичане на защитения им патент.

Комисията разследва твърдения, сочещи, че от Aspen са наложили твърде съществено и неоснователно увеличение на цените с до няколко стотици процента, т. нар. „ценово изнудване“. За да наложи това увеличение на цените, Aspen заплашва да изтегли въпросните лекарства от някои държави членки и на практика в няколко случая го прави. Разследването обхваща цялото ЕИП с изключение на Италия, където италианският орган за защита на конкуренцията вече е приел решение за нарушение срещу Aspen през септември 2016 г.

Това е първото разследване на Комисията по опасения за практики на завишаване на цени във фармацевтичната индустрия.

Комисията е бдителна и по отношение на справянето с опитите от страна на дружествата производители на оригинални лекарства да забавят или затрудняват въвеждането на генерични лекарствени продукти на пазара. През юли 2017 г. Комисията изпрати изложение на възраженията до фармацевтичното дружество Teva³⁵. Комисията информира Teva за предварителното си становище, че споразумението, сключено с конкурентното дружество Cephalon, е в нарушение на антитръстовите правила на ЕС. Съгласно това споразумение Teva поема ангажимент да не продава по-евтин генеричен вариант на лекарството на Cephalon за проблеми със съня — modafinil.

Навлизането на пазара и конкуренцията на генеричните лекарства е съществен елемент за подобряване на достъпността на здравеопазването. В изложението на възраженията се посочва, че споразумението относно патента между Cephalon и Teva може да е забавило навлизането на по-евтини генерични лекарства, което е повишило цената на modafinil и е нанесло значителна вреда на пациентите в ЕС и бюджетите за здравеопазване. Дружествата имат възможността да отговорят на опасенията на Комисията. Изпращането на изложение на възраженията не предрешава изхода от разследването.

Ключови сливания във фармацевтичния сектор

През юни Комисията одобри придобиването на Actelion от Johnson & Johnson³⁶ при определени условия. Макар дейността им до голяма степен да се допълва, и двете дружества работят по лечението на безсънието, основано на нов начин за лекуване на това състояние. Пазарното разследване на Комисията сочи, че сделката така както е съобщена дава на Johnson & Johnson възможността и стимула да рационализират конкурентните си изследвания и разработки в областта на безсънието, като забавят или прекратят едно от тях. За да се преодолеят тези опасения във връзка с конкуренцията, Johnson & Johnson предлагат мерки, за да се гарантира, че това не може да повлияе отрицателно на развитието на нито една от изследователските програми в областта на безсънието.

³⁵ Дело АТ.39686 — Cephalon, вж. IP/17/2063 от 17 юли 2017 г., достъпно на адрес: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2063_en.htm.

³⁶ Дело М.84401 — J&J/Actelion. За повече информация вж. http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8401.

Ключови сливания в агрохимическия сектор

Семената и пестицидните продукти са изключително важни за земеделските производители и в крайна сметка за потребителите. Комисията гарантира ефективна конкуренция в този сектор, така че земеделските производители да могат да имат достъп до иновативни продукти, по-добро качество и конкурентни цени. На този пазар Комисията направи оценка по Регламента за сливанията на ЕС на неотдавнашните сливания на Dow и DuPont и Syngenta и ChemChina, както и на Bayer и Monsanto. Двете решения бяха взети след задълбочен преглед на предложените операции.

Условното одобрение на сливането на Dow и DuPont и на придобиването на Syngenta от ChemChina

През март 2017 г. Комисията одобри сливането между установените в САЩ дружества Dow и DuPont, като го обвърза с условието за продажба на важни части от дейността на DuPont, свързана с пестицидите в световен мащаб, в т.ч. неговата организация за глобални научни изследвания и разработки³⁷. Комисията се опасяваше, че сливането във вида, описан в уведомлението, ще намали конкуренцията по отношение на цените и избора на редица пазари за съществуващи пестициди. Освен това подробното разследване на последиците от сливането за конкуренцията по отношение на иновациите в редица иновативни пространства, в които научноизследователските и развойните усилия на страните се конкурират помежду си, както и по отношение на иновациите в областта на пестицидите, показва, че сливането би намалило значително и иновациите. Ангажиментите, внесени от Dow и DuPont, напълно разсяха всички опасения.

През април 2017 г. Комисията разреши придобиването на Syngenta от ChemChina (установени съответно в Швейцария и Китай), обвързано с определени условия³⁸. Комисията имаше опасения, че сделката, за която е получено уведомление, щенамали конкуренцията в редица съществуващи пазари на пестициди в рамките на Европейското икономическо пространство. Освен това Комисията изрази съмнения, че операцията може да намали конкуренцията за регулатори на растежа на растенията. Поради това одобрението е обвързано с условието за продажба на важни части от дейността на ChemChina в Европа, свързани с пестицидите и регулаторите на растежа на растенията. Фокусът на разследването на Комисията беше върху конкуренцията за съществуващите пестициди, тъй като ChemChina не се конкурира с Syngenta в разработването на нови и иновативни пестициди.

През август Комисията започна задълбочено разследване за оценка на предложеното придобиване на Monsanto (САЩ) от Bayer (Германия) съгласно Регламента за сливанията на ЕС³⁹. Слятото предприятие ще притежава най-големия портфейл от пестицидни продукти и най-силните позиции на световния пазар на семена и агрономични характеристики, правещи го най-голямото интегрирано дружество в отрасъла. Комисията имаше предварителни опасения, че предложеното придобиване може да намали конкуренцията на редица различни пазари, водейки до по-високи цени, по-ниско качество, по-малък избор и по-малко иновации. По-конкретно първоначалното разследване на пазара изведе предварителни опасения в областите на пестицидите, семената и агрономичните характеристики, както и цифровото земеделие. Комисията разследва и дали достъпът на конкурентите до дистрибуторите и

³⁷ Дело М.7932 — Dow / DuPont, Решение на Комисията от 27 март 2017 г., публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7932.

³⁸ Дело М.7962 — ChemChina / Syngenta, Решение на Комисията от 5 април 2017 г., публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7962.

³⁹ Дело М.8084 — Bayer / Monsanto, вж. IP/17/2762 от 22 август 2017 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2762_en.htm. Окончателното решение беше взето на 21 март 2018 г., достъпно на http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2282_en.htm.

земеделските производители може да бъде допълнително затруднен, ако Bayer и Monsanto трябва да обединят или обвържат продажбите си на пестицидни продукти и на семена, по-специално с въвеждането на цифрово земеделие. Цифровото земеделие се състои в събирането на данни и информация за земеделските стопанства с цел да се предоставят специфични съвети или обобщени данни на земеделските производители. И Bayer, и Monsanto инвестират в тази нововъзникваща технология. Предвид световния обхват на дейностите на Bayer и Monsanto, Комисията работи в тясно сътрудничество с други органи за защита на конкуренцията, най-вече с министерството на правосъдието на Съединените американски щати и антитръстовите органи на Австралия, Бразилия, Канада и Южна Африка.

Осигуряване на конкурентни цени на материалите за европейската промишленост

През април 2017 г. Комисията забрани предложеното поглъщане на Cemex Хърватия от HeidelbergCement и Schwenk съгласно Регламента за сливанията на ЕС⁴⁰. Комисията имаше сериозни опасения, че поглъщането ще намали значително конкуренцията на пазарите на сив цимент и ще доведе до увеличение на цените в Хърватия.

Поглъщането щеше да премахне конкуренцията между дружествата, конкуриращи се пряко за дейността на клиентите на хърватски цимент, и можеше да доведе до господстващо положение на пазара. Съчетаните пазарни дялове на страните биха били около 45—50 %, достигайки над 70 % в някои части на държавата. След задълбочено разследване Комисията заключи, че предложената мярка не е достатъчна да замени конкуренцията, която ще изчезне със сливането.

Циментът е важен ресурс за строителната индустрия, която осигурява много работни места в Хърватия и понася трудности през последните години. Комисията предприе действия за защита на клиентите и за предотвратяване на отрицателните последици от по-високи цени на материалите в този важен сектор.

5. Стимулиране на растежа чрез защита на конкуренцията в мрежовите индустрии

В сектора на енергетиката Комисията продължава да работи за постигането на Европейски енергиен съюз, в който чистата енергия може да се движи свободно и сигурно. Надеждните доставки на енергия на разумни цени за предприятията и потребителите и с минимално въздействие върху околната среда са изключително важни за европейската икономика.

Мерки за държавна помощ за гарантиране на сигурността на енергийните доставки за европейските граждани и предприятия

Секторното проучване на Комисията от 2016 г. относно механизма за капацитет⁴¹ беше формирано на основата на тясно сътрудничество между Комисията и държавите — членки на ЕС, за да се гарантира, че механизмите за капацитет са добре разработени и подходящи за целта. През 2017 г. Комисията предприе свои действия по правоприлагане въз основа на

⁴⁰ Дело М.7878 — HeidelbergCement / Schwenk / Cemex Унгария / Cemex Хърватия, Решение на Комисията от 5 април 2017 г., достъпно на http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseff/case_details.cfm?proc_code=2_M_7878.

⁴¹ На 16 ноември 2016 г. Комисията публикува окончателния доклад от своето секторно проучване за механизма за капацитет, вж. IP/2016/4021 от 16 ноември 2016 г.: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4021_en.htm.

констатациите в доклада и взе окончателно решение относно механизма за капацитет във Франция⁴². Беше одобрен и първият механизъм за капацитет за Ирландия и Северна Ирландия⁴³. Този механизъм за капацитет е отворен за всички видове доставчици на капацитет, включително за оптимизация на потреблението, на пазара на целия остров. Освен това в тясно сътрудничество със съответните национални органи Комисията продължи да гарантира, че още шест механизма за капацитет⁴⁴ в Белгия, Франция, Германия, Гърция, Италия и Полша — засягащи повече от половината от населението на ЕС — са добре разработени и отговарят на строгите критерии на правилата на ЕС за държавна помощ, по-специално Насоките на Комисията от 2014 г. относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика⁴⁵. По-специално предоставянето на помощ се извършва чрез конкурентни тръжни процедури, отворени към всички технологии, способни да осигурят желаните услуги, включително оптимизация на потреблението. Тези дейности по правоприлагане допълват стратегията за енергиен съюз на Комисията⁴⁶ за предоставяна не сигурна, устойчива и конкурентоспособна енергия в Европа.

Насърчаване на отворен и интегриран пазар на газ

През 2017 г. Комисията продължи да разследва търговските практики на „Газпром“ в Централна и Източна Европа⁴⁷. Според предварителната оценка на Комисията „Газпром“ е нарушил антитръстовите правила на ЕС посредством цялостна стратегия за разделяне на централно- и източноевропейските газови пазари.

„Газпром“ предложи ангажименти за премахване на опасенията на Комисията по отношение на конкуренцията. Комисията установи, че предложените от „Газпром“ ангажименти дават отговор на нейните съображения относно конкуренцията и взе решение да ги подложи на пазарен тест. През март 2017 г. Комисията покани всички заинтересовани страни да предоставят своето мнение за предложените от „Газпром“ ангажименти и получи значителен брой коментари и становища⁴⁸. В светлината на коментарите, получени по време на пазарния тест, Комисията може да поиска изменения на ангажиментите, след което да приеме решение за правната обвързаност на „Газпром“ с ангажиментите. Ако дадено дружество нарушава своите ангажименти, Комисията може да наложи глоба в размер до 10 % от световния оборот на предприятието, без да се налага да доказва нарушение на антитръстовите правила на ЕС.

⁴² Дело SA.40454 — Търг за допълнителен капацитет в Бретан; за допълнителна информация вж. IP/17/1325 от 15 май 2017 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1325_en.htm.

⁴³ Дело SA.44464 — Ирландски механизъм за капацитет: схема за варианти за надеждност, Решение на Комисията от 24 ноември 2017 г., достъпно на http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44464, и Дело SA.44465 — Северноирландски механизъм за капацитет: схема за варианти за надеждност, Решение на Комисията от 24 ноември 2017 г., достъпно на http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44465. За допълнителна информация вж. IP/17/4944 от 24 ноември 2017 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4944_en.htm.

⁴⁴ Вж. IP/18/682 от 7 февруари 2018 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-682_en.htm.

⁴⁵ Вж. IP/14/400 от 9 април 2014 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-400_en.htm.

⁴⁶ За повече информация вж. https://ec.europa.eu/commission/priorities/energy-union-and-climate_en.

⁴⁷ Дело AT.39816 — Доставка на газ нагоре по веригата в Централна и Източна Европа, публикувано на http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39816.

⁴⁸ Вж. IP/17/555 от 13 март 2017 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-555_en.htm.

Комисията продължи разследването си относно възможното блокиране на пазарите на газ в България от страна на българския заварен оператор, Български енергиен холдинг (БЕХ)⁴⁹.

Конкуренция на еднаква основа на всички европейски енергийни пазари

Правилата за държавна помощ играят ключова роля за постигането на амбициозните цели на ЕС в областта на енергията и климата при възможно най-ниска цена за данъкоплатците и без неоправдано нарушаване на конкуренцията на единния пазар. По-специално в Насоките на Комисията относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика⁵⁰ се изисква провеждането от 2017 г. на конкурентни търгове за подкрепа за възобновяема енергия. Търговете следва да са основани на ясни, прозрачни и недискриминационни критерии. Това изискване гарантира, че използването на публични средства е ограничено и няма свръхкомпенсация.

Например, през юли Комисията одобри съгласно правилата на ЕС за държавната помощ нова унгарска схема за подкрепа за електроенергия от възобновяеми източници⁵¹. По тази схема са допустими няколко технологии и различни по големина електроцентрали. Ще бъдат избрани съоръжения с капацитет над 1 мегават и съоръжения за вятърна енергия в рамките на конкурентна тръжна процедура, отворена за всички технологии.

През септември Комисията одобри съгласно правилата на ЕС за държавна помощ четири схеми за подпомагане на производството на електроенергия от наземните вятърни инсталации и слънчеви инсталации, монтирани върху сгради или разположени наземно, във Франция⁵². Тези схеми ще позволят на Франция да произвежда повече от седем допълнителни гигавата енергия от възобновяеми източници, което ще спомогне за постигането на нейната цел да покрие 23 % от енергийните нужди с енергия от възобновяеми източници до 2020 г. През ноември Комисията установи, че испанска схема за производство на електроенергия от възобновяеми източници отговаря на правилата на ЕС за държавна помощ⁵³. Схемата подпомага производството на електроенергия от възобновяеми източници, високоефективното комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия и използването на отпадъци, като допринася за прехода на Испания към нисковъглеродни, екологично устойчиви доставки на енергия.

Всички тези схеми са придружени от подробен план за оценка на тяхното въздействие. Окончателните резултати от оценките ще трябва да бъдат предоставени на Комисията.

⁴⁹ Дело AT.39849 — Газ от БЕХ, достъпно на http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39849.

⁵⁰ Съобщение на Комисията, *Насоки относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014—2020 г.*, ОВ С 200, 28.6.2014 г., стр. 1, достъпно на адрес [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628(01)).

⁵¹ SA.44076 — Схема за подпомагане на БЕИ — METAR, Решение на Комисията от 11 юли 2017 г., публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44076.

⁵² Дела SA.46552, SA.47753, SA.48066 и SA.48238, вж. IP/17/3581 от 29 септември 2017 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3851_en.htm.

⁵³ Дело SA.40348 — Подкрепа за производството на електроенергия от възобновяеми енергийни източници, чрез комбинирано производство и от отпадъци, Решение на Комисията от 10 ноември 2017 г., публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_40348.

Един стабилен енергиен съюз изисква силни и иновативни доставчици на технологии, които да са в състояние да се конкурират при равни условия. Пример в това отношение е реструктурирането на френския доставчик на ядрени технологии Areva⁵⁴. През януари 2018, г. Areva промени името си на Orano.

Реструктурирането на Areva

През 2016 г. Франция подаде уведомление до Комисията за план за реструктуриране с цел възстановяване на конкурентоспособността на Areva и подобряване на нейното финансово състояние. Планът включваше държавна помощ под формата на публично капиталово участие от 4 млрд. евро.

Финансово затруднени дружества могат да получат държавна помощ единствено с цел възстановяване на тяхната жизнеспособност в дългосрочен план. Помощта, предоставяна на дружества, изпитващи затруднения, силно нарушава конкуренцията, тъй като изкуствено задържа на пазара съответното дружество, което иначе би го напуснало. Следователно такава помощ се предоставя само при стриктни условия.

Комисията анализира дали планираното публично капиталово участие в дружеството би облагодетелствало неправомерно Areva спрямо неговите конкуренти, давайки му достъп до финансиране в отсъствието на пазарни условия за това. През януари 2017 г. Комисията прие две решения — за одобрение на помощта за оздравяване (по дело SA.46077) и за помощта за реструктуриране (дело SA.44727) на групата Areva. Комисията заключи, че френските планове са в съответствие с правилата на ЕС за държавна помощ, давайки възможност на дружеството да стане жизнеспособно без неправомерно нарушаване на конкуренцията на единния пазар. До приключването на периода на реструктуриране на Areva през 2019 г. френските органи ще предоставят на Комисията редовни мониторингови доклади, за да гарантират, че планът за реструктуриране се изпълнява напълно и в съответствие с решението на Комисията.

Планът включва продажба на свързаната с реактори дейност на Areva на френското енергийно дружество EDF, обвързана с преглед на планираната операция от страна на Комисията съгласно правилата за контрол върху сливанията на ЕС. През май 2017 г. Комисията установи, че операцията не е породила опасения относно конкуренцията съгласно Регламента за сливанията.

При подобни комплексни реструктурирания инструментите в областта на конкуренция, като контролът върху сливанията и държавната помощ, спомагат да се гарантира, че пазарите продължават да предоставят стимули за ефективност и иновативност на дружествата в полза на домакинствата и предприятията в ЕС.

Освен това през март 2017 г. Комисията одобри съгласно правилата за държавна помощ подпомагане от страна на Унгария на изграждането на два нови ядрени реактора в Paks (Paks II)⁵⁵. Новите реактори ще заменят четирите работещи в момента реактора на площадката в Paks, които са изградени през осемдесетте години на 20-ти век и понастоящем покриват близо 50 % от унгарското национално производство на електроенергия. Съгласно Договорите на ЕС държавите членки са свободни да определят своя енергиен микс и имат избора да инвестират в ядрени технологии. Ролята на Комисията е да гарантира, че нарушаването на конкуренцията на енергийния

⁵⁴ Дело SA.44727 — *Помощ за реструктуриране на Areva*, Решение на Комисията от 10 януари 2017 г., достъпно на http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44727 и Дело M.7764 — *ЕФР / свързаната с реакторите дейност на Areva*, Решение на Комисията от 29 май 2017 г., достъпно на http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7764.

⁵⁵ Дело SA.38454 — *Евентуална помощ за атомната електроцентрала „Paks“*, Решение на Комисията от 6 март 2017 г., достъпно на http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38454.

пазар в резултат от държавното подпомагане е ограничено до минимум. По време на разследването, проведено от Комисията, унгарското правителство пое съществени ангажименти, които позволиха на Комисията да одобри инвестицията.

Насърчаване на конкурентен и ефективен транспортен сектор

Транспортният сектор представлява основен сектор за европейските домакинства: свързаните с транспорт стоки и услуги са вторият по важност елемент от бюджета на домакинствата след разходите за дома⁵⁶. Конкурентните цени за транспортните услуги са от пряко значение за милиони европейци. Комисията активно насърчава динамичната конкуренция и се бори с нарушенията на конкуренцията във всички видове транспорт.

Секторът на въздушния транспорт в ЕС продължава да е много разпокъсан, а необходимостта от по-нататъшно консолидиране се засили след изпадането в несъстоятелност на редица авиокомпании през 2017 г. На този фон Комисията преразгледа придобиването на някои активи на Air Berlin от Lufthansa⁵⁷ и easyJet⁵⁸. Въпреки че разследването на Комисията беше в ход, Lufthansa отмени операцията с NIKI на 13 декември, което накара NIKI да започне производство по несъстоятелност още на същия ден.⁵⁹ В крайна сметка Комисията одобри при съответните условия останалата част от операцията между Lufthansa и Air Berlin на 21 декември.⁶⁰ В този контекст в важно комисиите на кредиторите и синдиците да не подценяват риска дадена операция да не може да бъде осъществена на регулаторно основание (включително, но без да се ограничава до правилата за държавна помощ и контрол върху сливанията). Макар потенциалното купуващо дружество да може да предприеме определени междинни мерки за запазване на жизнеспособността на дружеството в несъстоятелност, тези мерки трябва да са в съответствие с Регламента за сливанията.

През 2007 г. беше либерализиран пазарът на железопътния превоз на товари на ЕС. Оттогава Комисията работи по завършването на единния пазар на железопътните услуги, включително като гарантира независимото управление на железопътната инфраструктура и като насърчава инвестициите в железопътни линии, свързващи държавите членки. В този контекст прилагането на правилата за конкуренция на ЕС е важно, за да се гарантира, че нормативните бариери не са изместени от антиконкурентно поведение на доминиращи на пазара железопътни дружества, което би попретило на ЕС да постигне целите си по отношение на железопътния транспорт.

⁵⁶ Източник: Евростат. Вж. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:Household_consumption_expenditure_-_national_accounts

⁵⁷ Дело М.8633 — *Lufthansa/някои активи на Air Berlin*. Допълнителна информация публикувана на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8633.

⁵⁸ Дело М.8672 — *easyJet/някои активи на Air Berlin*. Допълнителна информация публикувана на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8672.

⁵⁹ След решение на комисията на кредиторите на NIKI активите на NIKI бяха продадени през януари 2018 г. на учредителя на дружеството, г-н Niki Lauda, и преименувани на Laudamotion.

⁶⁰ Дело М.8633 — *Lufthansa/някои активи на Air Berlin*, Решение на Комисията от 21 декември 2017 г. съгласно член 6, параграф 1, буква б) във връзка с член 6, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета и член 57 от Споразумението за Европейското икономическо пространство, достъпно на http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5402_en.htm.

Комисията глоби литовските железници за възпрепятстване на конкуренцията на пазара на железопътния превоз на товари.⁶¹

Разследването на Комисията установи, че с действията си завареното литовско държавно железопътно дружество, отговарящо за железопътната инфраструктура и железопътния транспорт е затруднило конкуренцията на пазара на железопътния превоз на товари, като е демонтирало 19 километрова отсечка от ж.п. линията, свързваща Литва и Латвия, и по този начин е възпрепятствало голям клиент на литовските железници да използва услугите на друг железопътен оператор. Литовските железници не можаха да представят каквато и да било обективна обосновка за премахването на ж.п. линията.

Комисията реши да глоби литовските железници за злоупотреба с господстващо положение при управлението на железопътната инфраструктура в Литва с 27,9 млн. евро. Комисията също така разпореди на литовските железници да изградят отново ж.п. линията.

През юни Комисията одобри в съответствие с правилата за държавна помощ преструктурирането на гръцките железопътни дружества OSE и TRAINOSE⁶². По отношение на мерките за помощ за OSE и TRAINOSE, за които Комисията установи, че са в съответствие с правилата на ЕС за държавната помощ, Комисията взе предвид трудностите, пред които е изправен гръцкият железопътен сектор и значението на една добре функционираща железопътна услуга за населението. Мерките имат легитимната цел да се избегне сериозно затруднение на гръцката икономика, без да се нарушава неправомерно конкуренцията на единния пазар. Целта е и да се улесни бъдещото приватизиране на TRAINOSE, което се очаква да подпомогне отварянето на гръцкия пазар на железопътни превози за конкуренция, както и да има положително въздействие върху транспортните услуги. Комисията взе решение, според което българските мерки за подпомагане на завареното публично дружество за железопътни превози БДЖ са в съответствие с правилата за държавна помощ на ЕС⁶³.

Двете решения относно OSE и TRAINOSE и решението относно българските мерки за подпомагане на БДЖ показват как контролът върху държавната помощ може да помогне за справяне с проблеми, свързани с нивата на задлъжнялост на някои заварени железопътни оператори. Правилата за държавна помощ позволяват на държавите членки да помогнат на тези дружества да избегнат сериозни финансови затруднения или значително намаляване на персонала, като се улеснява преходът към отворен и конкурентен пазар на железопътните превози в полза на потребителите и данъкоплатците.

⁶¹ Дело AT.39813 — *Балтийска железница*, Решение на Комисията от 2 октомври 2017 г., публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39813.

⁶² Решение SA.32543 — *Мерки в полза на групата „OSE“*, и дело SA.32544 — *Преструктуриране на гръцката железопътна група — TRAINOSE S.A.*, вж. IP/17/1661 от 16 юни 2017 г., публикувано на http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1661_en.htm.

⁶³ Дело SA.31250 — *Мярка, изпълнена от България в полза на „БДЖ Холдинг“ ЕАД, „БДЖ Пътници“ и „БДЖ –Товарни превози“ ЕООД*, Решение на Комисията от 16 юни 2017 г., достъпно на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_31250.

Антикартелно правоприменение за укрепване на конкурентоспособността на ЕС

Автомобилният превоз на товари е съществена част от европейския транспортен сектор и неговата конкурентоспособност зависи от цените на камионите.

Комисията глоби Scania за участие в картел⁶⁴

През септември Комисията наложи глоба от 880 млн. евро на Scania за участие в картел на пазара за производство на средни камиони (с тегло между 6 и 16 тона) и тежкотоварни камиони (с тегло над 16 тона). През юли 2016 г. Комисията стигна до решение за „постигане на споразумение“ относно картела за товарни автомобили с MAN, DAF, Daimler, Iveco и Volvo/Renault⁶⁵. Scania, за разлика от другите петима участници, реши да не сключи споразумение с Комисията по делото за картел за товарни автомобили. В резултат на това разследването на Комисията срещу Scania беше проведено по обикновената процедура за картел.

През февруари⁶⁶, по превърналото се в първо дело относно картел в кръговата икономика, Комисията наложи глоба от 68 млн. евро на четири европейски дружества за рециклиране на отпадъци от акумулатори за моторни превозни средства, съдържащи олово и киселина, (Campine, Eco-Bat Technologies, Johnson Controls и Recylex) за участието им между 2009 и 2012 г. в картел за определяне на изкупните цени за акумулатори за моторни превозни средства, съдържащи олово и киселина, в Белгия, Франция, Германия и Нидерландия.

Освен това Комисията проведе редица разследвания в сектора за автомобилни части, като санкционира предприятията, участващи в три картела,⁶⁷ с общ размер на глобите, възлизащ на 220 млн. евро. Картелите за автомобилни части увеличават разходите за материали на производителите на автомобили, като по този начин намаляват конкурентоспособността на автомобилния сектор и изкуствено повишават цената, плащана от европейските потребители, които купуват автомобили.

Опростени правила за публични инвестиции в пристанища, летища, култура и най-отдалечените региони

Комисията насочи усилията си по контрол върху държавната помощ към големи случаи със значително въздействие върху конкуренцията на единния пазар, за да бъде в най-голяма полза на потребителите. В този дух, с Общия регламент за групово освобождаване⁶⁸, приет през 2014 г. като част от инициативата за модернизирание на

⁶⁴ Вж. IP/17/3502 от 27 септември 2017 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3502_en.htm.

⁶⁵ Дело АТ.39824 — *Товарни автомобили*, Решение на Комисията от 19 юли 2016 г., достъпно на адрес: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_39824.

⁶⁶ Дело 40018 — *Рециклиране на автомобилни акумулатори*, Решение на Комисията от 8 февруари 2017 г., публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40018.

⁶⁷ Дела: АТ.4000 — *Термални системи*, Решение на Комисията от 8 март 2017 г., достъпно на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_39960; АТ.40013 — *Осветителни системи*, Решение на Комисията от 21 юни 2017 г., достъпно на:

http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40013; АТ.39881 — *Системи за безопасност на пътниците*, Решение на Комисията от 22 ноември 2017 г., достъпно на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_39881;

⁶⁸ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г.), публикуван на: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.187.01.0001.01.ENG.

държавната помощ⁶⁹, държавите членки получиха възможността да прилагат голям набор от мерки за държавна помощ без предварителното одобрение на Комисията. През 2017 г. Комисията разшири приложното поле на този регламент към пристанища и летища⁷⁰. Бяха въведени и редица опростявания в други области. Например, Комисията ще разглежда само по-големите случаи на държавна помощ, които включват по-голяма по размер помощ за културни проекти.

Нови мерки за държавна помощ: Комисията опростява правилата за публични инвестиции в пристанища, летища, култура и най-отдалечените региони

Що се отнася до летищата, държавите членки вече могат да извършват публични инвестиции в регионални летища, обслужващи до 3 милиона пътници годишно, при пълна правна сигурност и без предварителен контрол от страна на Комисията. Това ще улесни публичните инвестиции в повече от 420 летища в ЕС (през които минават близо 13 % от въздушното движение). Регламентът също така позволява на публичните органи да покриват оперативните разходи на малките летища, обслужващи до 200 000 пътници годишно. Броят на тези малки летища е равен на броя на почти половината от всички летища в ЕС, но делът им от въздушното движение е под 1 %. Те може невинаги да са рентабилни като по-големите летища, но могат да играят важна роля за свързаността на региона и е малко вероятно да нарушат конкуренцията на единния пазар на ЕС.

Що се отнася до пристанищата, сега държавите членки могат да извършват публични инвестиции в размер до 150 млн. евро в морски пристанища и до 50 млн. евро във вътрешни пристанища при пълна правна сигурност и без предварителен контрол от страна на Комисията. Това включва разходи за драгиране, които определени пристанища правят, за да поддържат водния път достатъчно дълбок за докуване на корабите. За пристанищата тези разходи не подлежат на договаряне поради тяхното географско положение, без значение колко ефективни и конкурентни са те.

6. Справяне с нарушенията на конкуренцията в данъчното облагане и финансовия сектор за по-справедлив единен пазар

Доверието в единния пазар на ЕС зависи от установяването на еднакви условия, позволяващи на дружествата да се конкурират въз основа на техните заслуги, включително по отношение на данъчното облагане. Например, една държава членка не може да дава данъчни облекчения на многонационални групи, които не се предоставят на независими дружества (често местни предприятия), тъй като това сериозно нарушава конкуренцията.

През октомври 2017 г. Комисията заключи, че Люксембург е предоставил незаконни данъчни облекчения на Amazon⁷¹.

⁶⁹ За повече информация вж. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html.

⁷⁰ Регламент (ЕС) 2017/1084 на Комисията от 14 юни 2017 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 651/2014 по отношение на помощите за пристанищните и летищните инфраструктури, праговете за уведомяване за помощи за култура и опазване на културното наследство и помощи за спортни и мултифункционални инфраструктури за отдих, както и относно схемите за регионална оперативна помощ за най-отдалечените региони и за изменение на Регламент (ЕС) № 702/2014 по отношение на изчисляването на допустимите разходи, ОВ L 156, 20.6.2017 г., публикуван на: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1497952641554&uri=CELEX:32017R1084>.

⁷¹ Дело SA.38944 — *Предполагаема помощ за Amazon*, Решение на Комисията от 4 октомври 2017 г., публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38944.

Преустановяване на избирателните данъчни предимства: решението за Amazon

След задълбочено разследване, започнало през октомври 2014 г., Комисията заключи, че с данъчното становище, издадено от Люксембург през 2003 г. и продължено през 2011 г., е занижен данъкът, плащан от Amazon в Люксембург, без каквото и да било валидно основание.

Данъчното становище позволява на Amazon да измести голяма част от печалбата си от дружество, която е част от групата на Amazon и е облагаемо с данъци в Люксембург (Amazon EU), към дружество, което не подлежи на данъчно облагане (Amazon Europe Holding Technologies), без валидно икономическо основание. Сделките между дружества в корпоративна група трябва да се оценяват по начин, отразяващ икономическата реалност. Това означава, че плащанията между две дружества в една и съща група следва да са в съответствие с режимите, прилагани в търговски условия между независими предприятия (т.нар. „принцип на сделката между несвързани лица“).

Разследването на Комисията показва, че равнището на плащания на лицензионни възнаграждения, одобрено с данъчното становище, е било завишено, без да отразява икономическата реалност. В резултат тези печалби не са били обложени с данък. На практика становището дава възможност на Amazon да избегне данъчно облагане върху почти три четвърти от печалбата от всички продажби на Amazon в ЕС. На тази основа Комисията заключи, че данъчното становище е предоставило избирателно икономическо предимство на Amazon.

Независимо дружество, също установено в Люксембург и подчинено на същото национално данъчно законодателство, ще трябва да плати четири пъти по-голям данък отколкото Amazon върху същата печалба. Така данъчното становище е дало на Amazon конкурентно предимство, което не е било предоставено на подобни предприятия и е породило незаконна държавна помощ.

Люксембург трябва да събере близо 250 млн. евро неплатени данъци от Amazon плюс лихви. Тази сума покрива осемгодишния период, през който Amazon се е позовавал на данъчното становище, за да определя задълженията си за корпоративен данък върху печалбата в Люксембург. Сега данъчните органи в Люксембург трябва да определят точната сума въз основа на метода, посочен в решението на Комисията.

На 26 октомври Комисията започна задълбочено разследване на схемата на Обединеното кралство, която освобождава определени операции на многонационални групи от прилагането на националните правила с цел избягване на данъци.⁷² Освобождаването на финансирането на групи, прилагано от Обединеното кралство, освобождава от пренасочване на приходите на контролираното чуждестранни дружество, които чуждестранното дъщерно дружество е получило от друго чуждестранно дружество от групата. На този етап Комисията изразява съмнение дали това освобождаване е в съответствие с общата цел на правилата на Обединеното кралство относно контролираните чуждестранни дружества за пренасочване към Обединеното кралство с цел данъчно облагане на изкуствено прехвърлени приходи към чуждестранни дъщерни дружества на дружества майки от Обединеното кралство. Комисията на този етап счита, че Обединеното кралство следва да приложи правилото срещу злоупотреби спрямо всички дружества, които изкуствено са отклонили приходи,

⁷² Дело за държавната помощ SA.44896 — Обединено кралство — Възможна схема за държавна помощ по отношение на освобождаването на финансирането на групи в Обединеното кралство, Решение на Комисията от 26 октомври 2017 г., писмото е публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3&case_title=cfc, а прессъобщението на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4201_en.htm.

включително получаващите доходи от финансиране на група, тъй като всички те са в подобно фактическо и правно положение с оглед на целта на тази мярка.

На 18 декември Европейската комисия започна задълбочено разследване на данъчното третиране от страна на Нидерландия на *Inter IKEA*, една от двете групи, управляващи дейността на IKEA.⁷³ Дружеството *Inter IKEA Systems*, част от групата *Inter IKEA*, регистрира всички приходи от франчайзинговите такси, заплащани от магазините на IKEA по целия свят. Разследването на Комисията касае две данъчни становища, предоставени от нидерландските данъчни органи през 2006 и 2011 г., с които значително са намалени облагаемите печалби на *Inter IKEA Systems* в Нидерландия. Комисията счита на този етап, че третирането, одобрено с двете данъчни становища, може би е довело до избирателно данъчно предимство в полза на *Inter IKEA Systems*, което не е било предоставено на други дружества, подчинени на същите национални правила за данъчно облагане в Нидерландия.

Финансовите дружества предоставят финансови вътрешногрупови услуги и тяхната печалба е възнаграждението за финансовата им дейност. Това възнаграждение трябва да е в съответствие с принципа на сделката между несвързани лица. Въпросът е сред ключовите области на разглеждане от Комисията от началото на прегледа на практиките на данъчни становища в държавите членки. В работния документ, публикуван в рамките на този преглед през юни 2016 г., се посочват опасения, че с някои данъчни становища за финансови дружества са одобрени много ниски маржове и ниска данъчна основа⁷⁴.

ГД „Конкуренция“ подкрепи Люксембург и Кипър в усилията им да изменят данъчните си становища, за да се избегнат неоправдани предимства за финансови дружества. Люксембург измени правилата си относно финансовите дружества в края на 2016 г. с национално административно циркулярно писмо⁷⁵. Правилата влязоха в сила от 1 януари 2017 г. По същия начин, с циркулярно писмо от 30 юни 2017 г., Кипър въведе промени в националните си правила, така че те да станат по-строги с оглед на данъчното третиране на финансовите дружества.

Контрол върху сливанията за предотвратяване на фактически монополно положение във финансовия сектор

Европейската икономика зависи от добре функциониращите финансови пазари. Това е от значение не само за банките и другите финансови институции. От полза за цялата икономика е когато предприятията могат да набират средства на конкурентни финансови пазари.

⁷³ Дело за държавна помощ SA.46470 — Нидерландия — *Потенциална държавна помощ за Inter Ikea*, Решение на Комисията от 18 декември 2017 г. (предстои да бъде публикувано скоро) За допълнителна информация вж. IP/17/5343 от 18 декември 2017 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5343_en.htm

⁷⁴ Работен документ на ГД „Конкуренция“ относно държавните помощи и данъчните становища, Вътрешен работен документ — Информационен документ на форума на високо равнище относно държавната помощ от 3 юни 2016 г., публикуван на: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/working_paper_tax_rulings.pdf.

⁷⁵ Циркулярно писмо на директора по вноските, L.I.R. № 56/1—56a/1, от 27 декември 2016 г., публикувано на: <http://www.impotsdirects.public.lu/content/dam/acd/fr/legislation/legi16/circulairelir561-56bis1-27122016.pdf>.

През март 2017 г. Комисията забрани съгласно Регламента за сливанията на ЕС предложеното сливане на Deutsche Börse и London Stock Exchange Group⁷⁶. Предложеното сливане би съчетало дейностите на двата най-големи европейски борсови оператора. Те притежават фондови борси в Германия, Италия и Обединеното кралство, както и няколко от най-големите европейски клирингови къщи. Разследването на Комисията стигна до заключението, че сливането ще създаде де факто монопол на пазарите за клиринг на инструменти с фиксиран доход.

Клиринговите услуги в съществена степен гарантират изпълнението на сделките на фондовите борси. Те се предоставят от клирингови къщи, които застават между двете търгуващи страни — продавача и купувача — и поемат риска от неизпълнение на всяка от търгуващите страни по сделката пред другата. Ето защо клиринговите къщи са изключително важни за стабилността на финансовите пазари. Чрез тях се избягва ефектът на домино в случай на неизпълнение на една от страните. Следователно с решението на Комисията се запазва ефективната конкуренция на пазара на финансовата инфраструктура.

Контрол върху държавната помощ за защита на еднаквите условия на конкуренция в банковия сектор

Потребителите и предприятията използват финансовите услуги, предоставяни от банковия сектор. Европа се нуждае от солидна банкова система, която може да подкрепя растежа в дългосрочен план, където банките със стабилни стопански модели са в състояние да отпускат заеми на дружествата, така че те да могат да растат и да създават работни места.

Нестабилността на финансовите пазари, която доведе до финансовата криза през 2008 г., наложи намеса от страна на правителствата за възстановяване на доверието във финансовия сектор и за предотвратяване на системна криза. Комисията прилага правилата за държавна помощ едновременно с правилата на банковия съюз. За да защити еднаквите условия на конкуренция при оценката на държавното подпомагане за финансовия сектор, Комисията извършва цялостен анализ на въздействието на държавната помощ, за да гарантира, че данъкоплатците не трябва да внасят повече от стриктно необходимото и за да се избегне неуместна конкуренция в резултат от помощта.

През юни 2017 г. след решение на Европейската централна банка за определяне дали Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca са фалирали или е вероятно да фалират, и решението на Единния съвет за реструктуриране на ЕС, че действие по реструктуриране по единния механизъм за реструктуриране не е от общ интерес за нито една от банките, и двете банки трябваше да бъдат ликвидирани съгласно италианските национални процедури по несъстоятелност. В този контекст Италия определи, че закриването на тези банки има сериозно въздействие върху реалната икономика и реши да предостави държавно подпомагане за организирана ликвидация.

При оценката на италианското уведомление Комисията одобри съгласно правилата за държавна помощ национално подпомагане за улесняване на ликвидацията и за излизане от банковия пазар на двете банки съгласно националната законова уредба относно

⁷⁶ Дело M.7995 — Deutsche Börse / London Stock Exchange Group, Решение на Комисията от 29 март 2017, публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7995.

несъстоятелността⁷⁷. Извън рамката за реструктуриране на банките правилата на ЕС предвиждат възможността да се използват национални средства за улесняване на ликвидацията и за смекчаване на гореспоменатите икономически последици след одобрение от Комисията съгласно правилата за държавна помощ. Акционерите на Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca бяха отстранени, а подчинените кредитори внесоха 1,2 млрд. евро за извършване на ликвидацията, намалявайки разходите за италианската държава, като вложителите останаха напълно защитени. Тъй като жизнеспособността на подпомогнатите банки не беше изкуствено запазена, те напуснаха пазара и конкуренцията на банковия пазар беше съхранена. Около 17,8 млрд. евро (брутна отчетна стойност) в необслужвани заеми бяха премахнати от италианската банкова система.

Правилата на ЕС, по-специално Директивата за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции, предлагат възможност държавата да влее временно капитал в платежоспособна банка без да предизвиква фалит или вероятност за фалит, при условие че са спазени определени критерии (т.е. т.нар. „превантивна рекапитализация“). През юли Комисията одобри съгласно правилата за държавна помощ плана на Италия за превантивна рекапитализация на италианската банка Monte dei Paschi di Siena⁷⁸ въз основа на подробен план за реструктуриране. Помощ за превантивна рекапитализация може да се предостави единствено с цел подготвеност на дадена банка за малко вероятни капиталови нужди, които да се материализират единствено при съществено влошаване на икономическите условия. Мерките за реструктуриране гарантират, че банката остава жизнеспособна в дългосрочен план, като се ограничават изкривявания на конкуренцията. В съответствие с изискванията за разпределяне на тежестта стойността на акциите беше понижена, а облигациите на подчинените притежатели бяха преобразувани в капитал, като по този начин капиталовите нужди бяха намалени с 4,3 млрд. евро. Освен това банката е в процес на продажба на необслужвани заеми с брутна отчетна стойност 26,1 млрд. евро на дружество за секюритизация.

През октомври 2017 г. Комисията одобри съгласно правилата за държавна помощ помощта на Португалия за Novo Banco⁷⁹, свързващата банка, която Португалия създаде през 2014 г. в рамките на преобразуването на Banco Espírito Santo⁸⁰. Одобрението на помощта беше въз основа на жизнеспособността на продадения субект, гарантирана с предложения от купувача план, в който се съдържаха мерки за ограничаване на нарушенията на конкуренцията.

⁷⁷ Дело SA.45664 — Организирана ликвидация на Banca Popolare di Vicenza и Veneto Banca — помощ за ликвидация, Решение на Комисията от 25 юни 2017 г., публикувано на http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_45664.

⁷⁸ Дело SA.47677 — Нова помощ и изменен план за реструктуриране на Banca Monte dei Paschi di Siena, Решение на Комисията от 4 юли 2017 г., публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_47677.

⁷⁹ Дело SA.49275 — Продажба на Novo Banco с допълнителна помощ в контекста на реструктурирането от 2014 г. на Banco Espírito Santo, S.A., Решение на Комисията от 11 октомври 2017 г., публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_49275.

⁸⁰ Дело SA.39250 — Мониторинг на Banco Espírito Santo, Решение на Комисията от 3 август 2014 г., публикувано на: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_39250.

7. Обединяване на усилията с цел широкообхватна култура в областта на конкуренцията

Тъй като световните пазари продължават да се интегрират и все повече и повече дружества разчитат на световни вериги за създаване на стойност, е необходимо повече от всякога органите за защита на конкуренцията да договорят общи стандарти и процедури. Ефективното правоприлагане в областта на конкуренцията зависи от нарастващата степен на сътрудничество с други правоприлагащи структури. Когато бизнес практиките на дадено дружество са във вреда на конкуренцията в различни държави и на различни континенти, справедливите и равнопоставени пазарни условия може да бъдат възстановени, ако органите по правоприлагане играят като отбор.

Комисията е водеща в международното сътрудничество в областта на конкуренцията както на многостранно, така и на двустранно равнище. През 2001 г. Комисията беше сред учредителите на Международната мрежа по конкуренция, която понастоящем наброява 130 членове. Комисията е активна и в международните форуми, посветени на конкуренцията, включително ОИСР, ТУНКТАД, СТО и Световната банка.

На двустранно равнище Комисията води преговори по споразуменията за свободна търговия с цел включване на разпоредби относно конкуренцията и държавната помощ в тези споразумения. През 2017 г. Комисията продължи преговорите с Мексико, Меркосур и Индонезия и започна преговори с Чили и Азербайджан. Освен това Комисията се ангажира в широк спектър от дейности за сътрудничество с органите за защита на конкуренцията в редица трети държави въз основа на споразумения или меморандуми за разбирателство. През юни 2017 г. Комисията подписа меморандум за разбирателство с комисията за национално развитие и реформи на Китай с цел започване на диалог относно контрола върху държавната помощ⁸¹. Освен това Комисията е в процес на преговори по споразумение с Швейцария за улесняване на работата на институциите.

Решенията на една държава да предостави субсидии на дружество, което извършва дейност по света, могат да засегнат конкуренцията другаде. Този нов диалог на сътрудничество в областта на държавната помощ ще подпомогне взаимния интерес на ЕС и Китай, както и съвместната работа за насърчаване на лоялна конкуренция в световен план. Диалогът ще даде възможност ЕС да сподели с Китай опита си в прилагането на контрол върху държавната помощ. Ще се използва и за да се научи повече за прилагането на новоприетия инструмент за преглед на лоялната конкуренция в Китай, който е предназначен да не позволява на публичните политики да нарушават и ограничават конкуренцията, като поддържа лоялна пазарна конкуренция и насърчава обединен пазар.

Това направление от работата е част от по-обширната стратегия на Комисията за поощряване на глобална култура на конкуренция, както и за насърчаване на еднакви условия на конкуренция в световен план, където дружествата се конкурират според техните качества. За целта Комисията работи за постигане на напредък в Световната търговска организация за насърчаване на еднакви условия на конкуренция по света по отношение на субсидиите. В допълнение Комисията продължава да участва в секторни инициативи относно субсидиите в международен контекст, като например за стоманата (Г20 Световен форум за свръхкапацитета за производство на стомана), за полупроводниците (Насоки за регионално подпомагане на индустрията за

⁸¹ Вж. IP/17/1520 от 2 юни 2017 г., публикувано на: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1520_en.htm.

полупроводници), и за корабостроенето (ОИСП). Накрая, Комисията създаде специален форум с държавите — членки на ЕС, за повишаване на осведомеността по отношение на международните политики за субсидиране и за обмен на мнения относно текущото развитие на многостранно и двустранно равнище, както и по отношение на субсидиите, предоставяни от трети държави.

Поддържане на редовен и конструктивен диалог между институциите

Европейският парламент, Съветът, Икономическият и социален комитет и Комитетът на регионите са основни партньори в усилията на Комисията да обясни значението на политиката в областта на конкуренцията на европейските граждани и заинтересовани страни.

През 2017 г. комисар Вестегер обмени мнение с различни комисии в Парламента: комисията по икономически и парични въпроси, комисията по регионални въпроси и комисията по земеделие и развитие на селските райони.

Както и през предходните години, Парламентът прие резолюция относно годишния доклад на Комисията относно политиката в областта на конкуренцията. Комисията приветства одобрението на Парламента, че е необходима силна политика в областта на конкуренцията, за да се запази целостта на вътрешния пазар, а конкуренцията да предоставя възможности на гражданите, предлагайки им конкурентни цени и избор на иновативни стоки и услуги на пазара. В този дух Комисията ще продължи работата си в борбата с незаконните картели и злоупотребата с господстващо положение на пазара от страна на дружествата, както и по отношение на прегледа на сливанията и държавните помощи на вътрешния пазар, с цел да се избегне намаляване или нарушаване на конкуренцията.

Комисията приветства ангажимента на Парламента в борбата срещу укриването на данъци и избягването на данъчното облагане. Контролът върху държавните помощи доказва ефективността си срещу избирателните данъчни предимства за многонационалните компании. През 2017 г. Комисията продължи да предприема важни действия в тази област⁸² и систематично да анализира доказателствата за данъчни становища от всички държави членки. През май разследващи журналисти публикуваха така наречените „Райски досиета“, съдържащи подробности за данъчни споразумения на различни дружества. Комисията ще направи оценка на тази информация, когато тя бъде предоставена, за да провери дали се разкриват нови факти за потенциални държавни помощи за тези дружества.

Комисията приветства подкрепата на Парламента за нейните действия по правоприлагане във връзка с „Google Shopping“ и други инициативи в цифровата икономика. След проведеното от нея проучване в сектора на електронната търговия Комисията започна разследвания, за да прецени дали определени практики за продажба затрудняват онлайн достъпа на потребителите до стоки и услуги на конкурентни цени в други държави членки. Разследванията обхващат потребителската електроника, видео игрите и хотелското настаняване. Комисията извършва оценка и на значението на данните, алгоритмите и другите характеристики на цифровата икономика при правоприлагането в областта на конкуренцията,

⁸² За по-подробна информация вж. глава 2 от настоящия доклад.

Както беше заявено по-рано от Комисията, тя ще продължи да играе основна роля в контрола върху държавните помощи във финансовия сектор, за да гарантира, че помощта за банките остава на необходимия минимум и че са предприети адекватни мерки за възстановяване на жизнеспособността на банките и за свеждане до минимум на нарушенията на конкуренцията на вътрешния пазар. Комисията споделя целта на Парламента за постепенно намаляване на държавните помощи във финансовия сектор и има готовност да обясни действията си в тази посока.

Комисията споделя отговорността за прилагането на правилата за конкуренция на ЕС с националните органи за защита на конкуренцията, които вземат 85 % от решенията въз основа на антитръстовите правила на ЕС. Комисията приветства подкрепата на Парламента и на Съвета на нейното предложение за директива, с която да се гарантира, че националните органи за защита на конкуренцията може да са ефективни в прилагането на правилата за конкуренция на ЕС. Комисията прие предложението на 22 март и двете институции постигат много добър напредък към приемането на предложената директива в рамките на текущия мандат на Парламента.

Комисията признава значението, което Парламентът и Съветът придават на ефективната конкуренция по хранителната верига. През 2017 г. Комисията разреши две сливания в агрохимическия сектор, но единствено при условие че важните предприятия и активи бъдат продадени на нови купувачи, за да се гарантира, че земеделските производители и потребителите могат да продължат да се възползват от конкуренцията, която осигурява достъпни цени и иновации за продуктите за растителна защита. През ноември Комисията изпрати на АВ InBev изложение на възраженията относно ограниченията на паралелния внос на тяхна бира в Белгия. През 2017 г. съзакондателите решиха да изменят приложението на правилата за конкуренция в сектора на селското стопанство чрез изменение на Регламента относно общата организация на пазарите на селскостопански продукти в контекста на т.нар. Регламент „Омнибус“. Измененията, които влязоха в сила на 1 януари 2018 г., въведоха изрична дерогация относно конкуренцията за *inter alia* производственото планиране и преговорите за сключване на договори (съвместни продажби на членовете производители чрез организации на производители или асоциации на организации на производители) на признати организации на производители или асоциации на организации на производители във всички селскостопански сектори при определени условия. Комисията взе под внимание промените, които законодателите превърнаха в правила за конкуренция в селското стопанство. В придружаващо изявление Комисията изрази опасение, че някои от новите разпоредби в полза на организациите на производителите може да застрашат жизнеспособността и благосъстоянието на земеделските производители и интереса на потребителите, както и да доведат до правна и процедурна несигурност. Комисията или националните органи за защита на конкуренцията може да се наложи да се намесят, ако например организация на производители, която обхваща голям дял от пазара, се стреми да ограничи свободата на действие на своите членове.

Комисията се ангажира активно и с Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите. През юли Комисията размени становища с Европейския икономически и социален комитет, по-специално относно правоприлагането в областта на държавната помощ в данъчното облагане, както и относно други решения от интерес за Комитета. Комисията изрази благодарност за подкрепата на Комитета за модернизирането на контрола върху държавната помощ и за по-голяма прозрачност на публичните разходи в ЕС. На 1 декември комисар Вестегер обсъди въздействието на

конкуренцията в регионите по време на пленарното заседание на Комитета на регионите. Комитетът изрази силната си подкрепа за правоприлагането в областта на конкуренцията в икономиката и за разширения Общ регламент за групово освобождаване по отношение на държавната помощ и посочи отново значението на услугите от общ икономически интерес.

Подкрепа за работната група за подготовката и провеждането на преговорите с Обединеното кралство по реда на член 50 от ДЕС

След обявлението от Обединеното кралство по член 50 от ДЕС Комисията започна подготовка за изтеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Генерална дирекция „Конкуренция“ подкрепя работната група на Комисията за подготовката и провеждането на преговорите с Обединеното кралство по реда на член 50 от ДЕС относно инструментите от нейния портфейл (сливания, антитръстови правила и държавна помощ) в контекста на преговорите във връзка със споразумението за изтегляне и споразумението, уреждащо бъдещите отношения с Обединеното кралство. Както посочи Европейският съвет, всички бъдещи търговски споразумения следва да гарантират еднакви условия, най-вече по отношение на конкуренцията и държавната помощ.